

Genezing van een voedselweigerende, ontkalkte *Lacerta galloti*

A. van Hecke

Eglantierlaan 39,
2630 Aartselaar, België.

Ingezonden juni 1973. De heer Hecke beschrijft hoe een door kalkgebrek verzwakte hagedis door hem met sukses werd behandeld.

Een in een poot van het dier aangetroffen 'staafje', door de heer Van Hecke in verband gebracht met de ontkalking, zou daar blijkens Dr. P. Zwart te Utrecht, die wij om commentaar verzochten, niet noodzakelijkerwijs mee in verband behoeven te staan. Enige opmerkingen van Dr Zwart zijn aan het slot van het artikel opgenomen.

Inhoudsoverzicht: Inleiding - behandeling - besluit.

INLEIDING

Op 4 april 1972 werd door een bevriend terrariumhouder een volgens hem ten dode opgeschreven *Lacerta galloti* bij mij gebracht voor een behandeling (in afzondering). Verschillende symptomen gaven aanduidingen van een vergevorderde ontkalking. Dit kon worden vastgesteld uit het feit dat het dier de rechter voor- en achterpoot niet kon opheffen of bewegen. Deze poten werden gewoon voortgesleept wanneer het dier zich wilde verplaatsen. Met duim en wijsvinger kon men voelen, dat er in deze poten geen beendergestel meer aanwezig was.

Tijdens de voortbeweging, die zeer moeizaam werd uitgevoerd door de linker voor- en achterpoot, kon men goed bemerken dat de wervelkolom over de gehele lengte van de rug was ingevallen.

Het dier weigerde tenslotte elk aangeboden voedsel, en was duidelijk ondervoed.

Bij een nauwkeurige uitwendige (visuele) controle werden bovendien twee zwarte

stipjes (onderlinge afstand ongeveer 7 mm: zie figuur) op de rechter achterpoot waargenomen. Wanneer tegen het onderste puntje (1) werd geduwd, kwam er uit (2) een 2 mm lang deel van een 'beenachtig' staafje tevoorschijn. Dit staafje kon gemakkelijk via (2) uit de poot worden getrokken. De lengte ervan bedroeg 8 à 9 mm, het had een zwarte kern met een doorsnede van minder dan 0,5 mm, en het geheel was omgeven door een soort vlies.

BEHANDELING

Gedurende 57 dagen (van 9 april tot en met 3 juni 1972) werd het dier in afzondering behandeld. Het terrarium was een geheel glazen aquarium (40 x 25 x 30 cm), met keukenrolpapier als bodembedekking, een stuk kurkeik als schuil- en slaapplek en een petrischaaltje voor drinkwater. Een spot van 25 W zorgde voor een luchttemperatuur van 25° C overdag. 's Nachts was de temperatuur 19° C. De relatieve vochtigheid bedroeg overdag 39% en 's nachts 65%. Het dier, dat tijdens het verblijf in dit terrarium elk voedsel weigerde, werd gedwangvoederd. De bek werd langs de zijkant voorzichtig geopend met een spatel of tandenstoker. Vervolgens werd dan met een pipet een voedingsvloeistof in de bek gedruppeld, hetgeen het dier dan zelf doorslikte. Dit diende zeer voorzichtig te geschieden om verstikkingsgevaar te voorkomen.

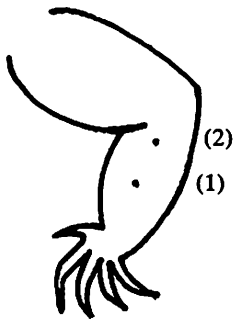

Fig. 1. Rechter achterpoot van *Lacerta galloti*, waarin een staafje van hoornachtig materiaal werd gevonden.

Hiernavolgend wordt het totaal aantal voedingsbeurten vermeld, waarbij men begrijpt dat de toediening afwisselend geschiedde.

12 maal: 0,5 ml oplossing van 1 tablet Sanaal vitamine, een calciumpreparaat, in 6 ml water en nadien gemengd met 1 à 2 gram eierpoeder,

4 maal: 0,5 ml oplossing van 0,25 tablet Calcium Sandoz forte in 6 ml water,

4 maal: 1 ml sinaasappelsap,

2 maal: 0,5 ml melk,

1 maal: 1 ml karnemelk.

Gedurende deze behandeling nam de hagedis zeer goed in gewicht toe. Op 21 april woog hij 31,25 gram, op 29 april 34 gram, op 6 mei 36,5 gram en op 13 mei 36 gram, welk gewicht verder (tot op het moment van het schrijven van dit artikel, eind september 1972) vrijwel konstant is gebleven. Tot aan 3 juni, dus gedurende de gewichtstoename, weigerde het dier echter nog steeds elk voedsel en kon geen enkele vervelling worden vastgesteld.

Op 4 juni 1972 werd besloten het dier in het buitenterrarium te plaatsen, waarin ook tien *Lacerta viridis* verbleven. Op dit ogenblik kon het dier goed lopen en vertoonde de wervelkolom geen inzakking meer. De rechter voor- en achterpoot konden goed worden gebruikt — er was weer beendergestel in de poten gevormd.

Na een kleine maand verblijf in het buitenterrarium — het dier kwam zeer vaak van het direkte zonlicht genieten — at de hagedis op 1 juli vrijwillig van de in het terrarium geplaatste krekels. Vanaf dit ogenblik werden even goed sprinkhanen, wasmotten en -rupsen, aardwormen en slakken gegeten.

Op 22 juli 1972 kon voor de eerste keer sinds 9 april of eerder, een zeer goed verlopende vervelling worden vastgesteld.

Daar ik mijn smaragdagedissen geen winterslaap laat houden, werden deze en *Lacerta galloti* op 27 september uit het buitenterrarium genomen. *Lacerta galloti* woog toen 36,5 gram en was sinds zijn aankomst op 4 april 17% in gewicht toegenomen.

BESLUIT

Uit het voorgaande blijkt dat een volledige genezing is gerealiseerd door dwangvoeding met produkten die rijk zijn aan kalk en fosfor, terwijl het verblijf in het buitenterrarium mogelijk bevorderend werkte op de algemene konditie, waardoor de hagedis weer zelfstandig ging eten en vervelde.

Opmerkingen: In de oorspronkelijke tekst werd een zeer sterk verband gelegd tussen het uit de rechter achterpoot verwijderde staafje en de ontkalkte toestand. Door een destijds te Antwerpen bestaande Werkgroep Toegepaste Terrariumkunde werd het bewuste staafje chemisch onderzocht. Het bleek noch calcium, noch fosfor te bevatten, maar te zijn opgebouwd uit een polypeptide stof zoals keratine (hoornstof, waaruit nagels en haar zijn opgebouwd). Dr P. Zwart tekende hierbij aan dat, indien het een keratine-achtige substantie was, het een haar of iets dergelijks moet zijn geweest, en zulks in generlei verband met de ontkalking kan worden gebracht. Een aanwijzing, dat dergelijke stoffen niet door reptielen worden gevormd, ontleende hij aan een publicatie van A. G. Matoltsy & T. Huszar: Keratinisation of the Reptilian epidermis (J. Ultrastruct. Res. 38, 1972, pp. 87-101), waarin werd vastgesteld dat keratohyalien bij schildpadden niet wordt gevormd. Dr Zwart schrijft: 'Het is waarschijnlijk het keratohyalien dat door de heer Yan Hecke bedoeld werd als te zijn aangetroffen in het stukje, dat uit de poot van de hagedis geduwd kon worden. Weliswaar kunnen er nog weer verschillen zijn tussen schildpadden en hagedissen, maar het is een aanwijzing te meer dat het draadje waarschijnlijk een haar van een zoogdier is geweest.'